

ВІТАЄМО ЮВІЛЯРА

С. Х. Литвин

У ТВОРЧІЙ ПРАЦІ ЗНАХОДИТЬ НАТХНЕННЯ
(до 60-ліття професора Володимира Ляхощького)

За плечима доктора історичних наук, професора Володимира Павловича Ляхощького життєві гони довжиною у 60 літ та 35 років наукової діяльності, що є вагомим приводом окреслити сторінки його життєвих та творчих сходинок. За величиною незмірності часу це навіть не миттєвість, проте за виміром людського життя – відрізок часу, коли прийнято підбивати перші підсумки прожитого та здійсненого, накреслювати плани творчого дня наступного.

Оглядаючи його спадщину, яка сягає майже шести з половиною сотень праць та подій, організатором, або ж учасником яких виступав, ми маємо підстави говорити про нашого колегу як про помітну колоритну та цікаву постать наукового та освітянського простору, історика, джерелознавця, книго-бібліотеко-бібліографознавця, знаного огієнкознавця та архівознавця, дослідника українського радіомовлення, освіти, медицини, відомого біографа, педагога, вченого з сильною дослідницькою домінантою, характерною рисою якого є суворий документалізм праць, максимальна їх фактологічна насиченість, прагнення здійснити найповнішу об'єктивну реконструкцію процесу, події, факту.

Йому судилося бути співзасновником та першим директором унікальної наукової установи країни – Українського державного науково-дослідного інституту архівної справи

та документознавства, долучитися до створення державних концепцій «Архівна та рукописна україніка», «Національна архівна інформаційна система», «Системна комп'ютеризація архівної справи України», «Прогностична модель розвитку архівної галузі України у ХХІ ст.», «Архівна та рукописна україніка», «Національна програма збереження бібліотечних і архівних фондів на 2000–2005 роки», бути багатолітнім, невтомним, послідовним промотором ідеї створення Національного архіву України.

Він здійснив фундаментальне дослідження, результатом якого стало виявлення і джерелознавчий аналіз значного корпусу документів і матеріалів, які відклалися в результаті діяльності республіканських та обласних засобів радіомовлення у період Другої світової війни.

Приєднавшись 1994 року до лав піонерів-огієнкознавців, виконав ґрунтовне, комплексне дослідження діяльності Івана Огієнка (митрополита Іларіона) – просвітителя та ієрарха Української греко-православної церкви, науковця, публіциста, друкаря, редактора, бібліографа, завзятого організатора архівної та бібліотечної справи. Розробив періодизацію життя та діяльності, пов'язану з основними суспільно-політичними течіями в Україні та поза її межами у ХХ ст., генези його наукових, богословських та політичних, згодом позапартійних поглядів, формуванням громадянської, патріотичної, національно окресленої позиції, яка стала сутністю та змістом багатогранної діяльності Івана Огієнка, чинниками, що визначили непересічну роль ученого, богослова, просвітителя у цих процесах. Переконливо довів, що І. Огієнко був одним із найактивніших будівничих та провідників культуротворчого

національного розвитку на теренах України у роки визвольних змагань, української діаспори у 20-60-х роках ХХ століття, який значною мірою визначав політику українського книгодрукування, організацію бібліографічної діяльності, бібліотечної та частково архівної справи, формування системи освіти, боротьбу за утвердження автокефалії Української православної церкви, забезпечення умов вільного віросповідання співгромадян.

Помітний внесок В. Ляхощького й у вітчизняну біографістику. Ним створено не одну сотню розвідок, які дозволили поглибити пізнання про життєвий та творчий шлях, наукову, освітянську, лікувальну, культурологічну, громадсько-політичну, державницьку діяльність добре знаних, або ж не поцінованих у часі, невідомих, таврованих російською та радянською імперіями, а також, загублених у тенетах історії співвітчизників.

Чимало праць В. Ляхощького присвячено дослідженню історії українського національно-визвольного руху, періодиці української діаспори ХІХ–ХХ століть, Української православної церкви, освіти, медицини. Йому належить ідея, наукове керівництво, співупорядкування та співавторство тритомного видання «Микола Плав'юк: Україна – життя моє», присвяченого 10-річчю від дня передачі чинній владі України атрибутів і символів УНР та 75-річчю від дня народження останнього Президента Української Народної Республіки в екзилі, голови Фондації імені Олега Ольжича в Україні Миколи Плав'юка.

В. Ляхощький співавтор низки підручників та навчальних посібників для вищих навчальних закладів України, зокрема «Архівознавство», «Нариси з історії України: новий погляд», «Національні процеси в Україні: історія та сучасність», «Страхова медицина в Україні: історія та сучасність» Ним ініційовано та здійснено керівництво проекту, наукове редагування, співавторство тритомного видання, присвяченого 165-річчю від дня заснування київської вищої медичної школи «Національний медичний університет імені О.О. Богомольця: роки, події, люди».

Народився Володимир Ляхощький 17 березня 1957 р. у селі Розкішне на Київщині. Ріс і виховувався в учительській родині.

Навчання в школі поєднував з різноманітними захопленнями: займався музикою по класу фортепіано, відвідував танцювальний, судо-модельний гуртки, захоплювався фотографією, філуменією та філателією, багато читав. Виступав застрільником популярних в ті роки акцій із збору макулатури, під назвою «Збережемо ліс», бруксту – «Піонерські рейки Байкало-Амурській магістралі», брав участь в організації художньої самодіяльності класу – входив до команд «Клуб Кмітливих і Винахідливих», «Алло, ми шукаємо таланти», загону військово-патріотичної гри «Зірниця» тощо.

На літніх канікулах працював підсобником муляра у складі будівельних бригад, цілком оволодів професіями муляра, електрозварника, любив столярні роботи.

Був активним комсомольцем, обраним спочатку старостою класу, а згодом секретарем комсомольської організації школи. Організував й керував вокально-інструментальним ансамблем закладу «Юність», грав на ударних інструментах, на гітарі, вів вокал, конференс.

Після закінчення школи (№ 9 м. Фастів), із причин недуги, спочатку не мав можливості брати участі у вступних перегонах до вищого навчального закладу, згодом, до Київського державного педагогічного інституту не пройшов за конкурсом. Працював старшим піонервожатим середньої школи-інтернату під керівництвом директора закладу, педагога й людини з великої літери, однієї з тих, про кого кажуть усе серце віддала дітям – Людмили Феодосіївни Мохорт. Вона навчала його основам педагогічної праці, відкривала секрети її майстерності, таїнства спілкування з дітьми, насамперед сиротами та напівсиротами – основним контингентом інтернату, сприяла громадянському та фаховому становленню не на словах, а щоденною шанобливою увагою, турботою, мудрістю, власним прикладом.

Вожатим пропрацював майже чотири роки. Щороку серед 10-ти піонерських дружин виборював першість, за що піонерська організація навчального закладу, єдина в місті, відзначалася стрічкою Центрального Комітету ВЛКСМ «Правофлангова дружина». Згодом, перейшовши до школи № 1 м. Фастова, де під його керівництвом піонерська дружина також виборолала це високе звання.

1976 року поступив на заочне відділення історичного факультету Київського державного педагогічного інституту імені М. Горького (тепер Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова). 1978 року був запрошений працювати кореспондентом-організатором місцевого радіомовлення м. Фастова, де працював до 1981 року. Вів кропітку роботу, формуючи радіопередачі, створював радіохроніку народногосподарської діяльності земляків, культурного та мистецького життя міста і району, процесів, які відбувалися в освіті, громадських організаціях тощо. З насолодою, азартом, притаманним 20-річним, відкрив для себе нові грані життя. Він став відомим у місті й районі, шанованим громадянином.

Одночасно курс за курсом успішно долав східці вищого навчального закладу. З радістю виїжджав до інституту на суботні та недільні консультації та лекції, зимові та літні сесії. Колектив студентів був різновіковим, проте дружнім, спілкування з однокурсниками приносило втіху. Чотири роки навчання – пройняті єдиною метою, отримати диплом про вищу освіту, щоб знову поринути у шкільний дитячий гамір. Його запалювали світлі, палаючі оченята вихованців, їх допитливість, довіра, чутливість.

Дипломну роботу за темою «Націоналізм і шовінізм як течія суспільної думки у Франції останньої чверті ХІХ ст.» підготував і захистив під керівництвом доцента кафедри всесвітньої історії (згодом доктора історичних наук, професора) Лідії Валентинівни Таран і отримав рекомендацію для вступу до аспірантури. Відтоді навчання й дослідницький процес перетворилися в зміст його життя. На кафедрі історії КПРС та наукового комунізму Київського інженерно-будівельного інституту під керівництвом доктора історичних наук, професора В. Панібудьласка пройшов всі щаблі зростання від старшого лаборанта до докторанта з вересня 1981 року по листопад 1994 року.

У літні періоди працював заступником директора з виховної роботи у молодіжному таборі відпочинку «Будівельник», (с. П'ятихатки, Обухівського району), де відпочивали й проходили геодезичну практику студенти. На виборах до Рад народних депутатів керував роботою агітпунктів, обирався

заступником голови профкому кафедри, заступником головного редактора інститутської радіогазети, виступав активним дописувачем малотиражної газети «Будівельні кадри».

Кандидатську дисертацію захистив на засіданні спеціалізованої ради Київського інституту політології і соціального управління 20 грудня 1990 року.

Вона стала першим в Україні джерелознавчим дослідженням, яке охопило весь комплекс документів фондів архівів СРСР та України, які відкриті в результаті діяльності республіканських та обласних радіостанцій і радіокомітетів у 1941–1945 роках. У процесі наукових розвідок було виявлено значний комплекс документальних джерел, здійснена їх характеристика по структурі, комплектуванню та змісту, розроблена класифікація текстів радіопередач, фондів архівів за видами документів, основним функціям радіомовлення, тематиці передач і змісту матеріалів.

У жовтні 1994 року керівництвом Головного архівного управління України йому було запропоновано обійняти посаду директора, ще не існуючої на той час, наукової галузевої установи – Українського державного науково-дослідного інституту архівної справи та документознавства (УДНДІАСД). Установа повставала в умовах відсутності приміщень, кадрів, обладнання, лабораторій, що вимагало тривалої, копіткої праці. З перших днів робота розпочалася з підготовки, узгодження та затвердження Статуту НДІ, оформлення бухгалтерських реквізитів, реєстрації інституту в чисельних державних органах, затвердження та виготовлення печаток, штампів, бланків УДНДІАСД, вивісок, освоєння фінансів, виділених на 1994 рік, підбору кадрів, розробки планів науково-дослідної роботи на перший рік функціонування установи. Формування колективу інституту заклали досвідчені архівісти В. Боднар, О. Мацюк, А. Філіпович, Н. Московченко та Н. Христова. Згодом до них приєдналися В. Андрієвський, О. Підлубна, Н. Марченко та ін.

10 січня 1995 року при 14 співробітниках (8 штатних та 6 сумісників) відбулося затвердження плану науково-дослідної роботи на поточний рік із 14 тем (7 наукових та 7 методичних). Згодом було затверджено положення

про дорадчі органи інституту – Дирекцію та Вчену раду, проведена перша атестація наукових співробітників інституту.

Відродження національної архівної науки, посилення її впливу на практику, узагальнення та творче використання і вітчизняної, і світової архівної науки та практики – такі завдання повстали на порядку денному новоствореного УДНДІАСД. Глибокі теоретичні та науково-прикладні дослідження покликані створити передумови для здійснення прогресивних перетворень у архівній справі держави. 1996 року, в Англії, вивчав досвід організації документоформування і документообігу в центральних органах влади та державних установах, широкого спектру діяльності Національного архіву Великої Британії.

Директор інституту брав активну участь у засіданнях спільних нарад керівництва Головархіву України, УДНДІАСД та Національного архіву, Міністерства юстиції, Внутрішніх справ Великої Британії (1997), провідних українських архівістів із директорами Центральних державних архівів Російської Федерації (1995), керівників архівних служб СНД, Європейського бюро Міжнародної ради архівів (1997), істориків-архівістів України і Республіки Білорусь (2000) та ін.

Регулярною практикою обміну думками широкого кола науковців, узгодження позицій, вирішення актуальних проблем архівознавства, документознавства, джерело- та бібліографознавства, персоналістики, удосконалення архівного інформаційного простору були чисельні конференції, зокрема, «Актуальні проблеми розвитку архівної справи» (15-16.03.1995), «Українське архівознавство: історія, сучасний стан та перспективи» (19-20.03.1996), «Архівно-слідчі справи репресованих: науково-методичні аспекти використання» (23.10.1997), «Архівна та бібліотечна справа в Україні доби Визвольних змагань (1917–1921)» (28-29.10.1997), «Архів і особа» (20-22.09.1999), «Національна архівна спадщина: проблеми збереження» (02.11.1999) та ін. Крім того, в рамках підготовки «Концепції системної комп'ютеризації архівної справи України» на базі УДНДІАСД відбулося міжвідомча нарада-семінар (25-26.06.1997), з проблем української архівної термінології,

міжгалузевий семінар (26.12.1997) та 8 термінологічних семінарів зі співробітниками Центральних державних архівів, Інституту української мови НАН України (1998), «Круглі столи» за участю науковців інституту, архівістів, викладачів київських вищих навчальних закладів і технікумів із питань обговорення «Концепції підготовки і післядипломної освіти кадрів для архівних установ України» (14.05.1998), а також за темою «Закон України Про Національний архівний фонд і архівні установи» (21.12.1998) та ін.

Важливого практичного значення набули розробки здійснені В. Ляхощим у співавторстві із співробітниками Головного архівного управління України, насамперед «Перелік типових документів, що утворюються в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, інших установ, організації і підприємств із зазначенням термінів збереження документів» (1997), «Методичні рекомендації щодо складання відомчих (галузевих) переліків документів із зазначенням термінів їх зберігання» (1997), «Методичні рекомендації з розробки та застосування примірних та типових номенклатур, справ» (1997), «Типові норми часу і виробітку на основні види робіт з управлінською документацією та документами особового походження на паперових носіях, що виконуються державними архівними установами» (1997), «Методичні рекомендації щодо виявлення і включення до державного реєстру Національного культурного надбання, організації обліку та зберігання, унікальних документальних пам'яток Національного архівного фонду України (1998), «Методика і критерії визначення унікальних документальних пам'яток Національного архівного фонду до державного реєстру національного культурного надбання(1999)» та ін. Він автор низки статей, опублікованих у вітчизняних та зарубіжних виданнях, десятків розвідок з актуальних проблем вітчизняної архівної справи, галузевої науки, підготовки національних архівних кадрів.

Справжнім проривом сучасної архівної науки в галузі підготовки кадрів стало написання 1998 року, за ініціативи та на базі УДНДІАСД (головного виконавця), спільно з колегами-викладачами та науковцями, кращими фахівцями архівної справи України

– кафедри архівознавства та спеціальних галузей історичної науки КНУ імені Т. Шевченка, Інституту української археографії та джерелознавства імені М.С. Грушевського НАН України, Інституту рукопису НБУ імені В.І. Вернадського українського підручника для студентів історичних факультетів вищих навчальних закладів.

Гідним поповненням арсеналу навчально-методичної літератури для майбутніх архівістів стали надрукований 1998 року перший український термінологічний тлумачний нормативний словник «Архівістика», перший випуск бібліографічного довідника «Українські архівісти» (1999), та «Нариси з історії архівної справи в Україні» (2001).

Він був засновником та головним редактором таких із них, як «Студії з архівної справи та документознавства», «Архівні та бібліографічні джерела української історичної думки», «Історія архівної справи: дослідження, джерела», «Пам'ятки».

Володимир Павлович автор ідеї та співрозробник (худ. А. Зайцев) ескізів бланків, емблеми, почесної грамоти інституту, проєктів емблеми Головного архівного управління України, нагрудних знаків відзнак ГАУ «Відмінник архівної справи України», «Архівіст-професіонал», «Почесний архівіст України», Почесної грамоти ГАУ та нагрудного знаку працівника галузі, розроблених у співдружності з К. Новохатським.

Вдалою була й ідея започаткування 1998 року щорічної серії «Архівні та бібліографічні джерела української історичної думки». У цій серії побачили світ прекрасні пам'ятки наукової спадщини видатних діячів соціогуманітарної сфери України: «Іван Огієнко (митрополит Іларіон): покажчик архівних джерел», «Академік Володимир Іконніков: життєпис та бібліографія», «Архіви України: бібліографічний покажчик змісту: 1947–1970 рр.», «Руслан Пиріг: До 60-річчя від дня народження: Біобібліографія».

Значний внесок здійснив колектив УДНДІАСД під керівництвом Володимира Павловича й у розвиток бібліографічних розвідок, які з 1998 року знайшли відображення у щорічному виданні «Історія архівної справи: спогади, дослідження, джерела».

За редакцією В. Ляхощького вийшли збірники на пошану багатолітнього керівника архівної галузі С. Пількевича, видатного джерелознавця М. Варшавчика, відомого історика М. Рубача, людини-легенди, унікального архівіста та джерелознавця В. Стрельського.

На базі УДНДІАСД було започатковано міжвідомчий збірник наукових праць «Архівознавство. Археографія. Джерелознавство». За 1999–2001 роки світ побачили чотири його випуски.

Помітним досягненням УДНДІАСД став вихід 1999 року першого, з 3-х запланованих, випусків біобібліографічного довідника «Українські архівісти: ХІХ ст. – 1930-ті рр.». Інститут виступив співініціатором та співфундатором серійних видань збірників наукових праць, таких як «Національна архівна інформаційна система», «Архівна та рукописна Україна», «Питання історії, історіографії, джерелознавства та архівознавства Центральної та Східної Європи» та ін.

За неповними даними, наведеними у бібліографічному покажчику, виданому з нагоди 10-річчя заснування УДНДІАСД, інститутом у 1994–2001 роках було опубліковано 70 видань, а його науковими співробітниками – 386 наукових, методичних, публіцистичних праць, які охоплювали тематику науково-дослідної діяльності установи. Це свідчить про потужний, загалом, науковий потенціал команди співробітників, сформованої директором у результаті тривалих пошуків, випробувань, відбору. Безумовно, у зазначених досягненнях, значна дециця високого менеджменту, глибинного розуміння й бачення перспектив її поступу, фундування базових підвалин й першого її усвідомлення правильності визначених пріоритетів діяльності установи, очільника. Його зусиллями були запущені й процеси оформлення документації на відкриття в інституті спеціалізованої вченої ради із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук, підготовки, зокрема, таких довідкових видань, як «Українські архівісти (ХІХ–ХХ ст.). Біобібліографічний довідник», «Українська архівна енциклопедія», інших ідей, на які був так багатий ювіляр, включених до плану роботи інституту, які визначали напрями його праці на роки вперед. Закладені

В. Ляхощим засадничі принципи діяльності інституту в перші, найскладніші роки його існування, залишаються чинними й дотепер, – підкреслював на Всеукраїнській науковій конференції «Архіви-наука-суспільство: шляхи взаємодії», присвяченої 20-річчю від дня фундації архівної наукової установи, діючий керівник УНДІАСД О.Гаранін.

Володимир Павлович неухильно дбав про встановлення високих стандартів наукової діяльності колективу, запобігав спробам перетворення його у придаток керівного органу галузі з розробки виключно інструкцій, переліків, методичних вказівок, положень, регламентуючої документації тощо.

Він завжди з особливою глибинною шанобливою теплою й щирістю пригадує тих, хто слугував надійною підтримкою в становленні інституту, несе через роки вдячність за уроки життя: головам Головного архівного управління України Б. Іваненку та Н. Киструській, заступнику начальника ГАУ В. Лозицькому, начальникам відділів ГАУ Г. Портнову, Г. Папакіну та К. Новохатському, співробітникам різних рангів державної архівної служби Л. Васько, С. Сельченковій, Г. Порохнюк, за солідарність та самовідданість колегам по установі Т. Гуртовенко, К. Климовій, М. Кузнецовій, С. Кулешову, С. Лозовій, Н. Марченко, С. Мутафян, Л. Одинокій, О. Підлубну, К. Селіверстовій та ін., директорам та працівникам державних архівів О. Бажан, О. Гайовій, А. Карповій, В. Крестьянникову, М. Крячку, Б. Курінному, Н. Маковській, О. Музичук, Д. Пельц, В. Резніковій, Н. Слончак, Н. Царьовій та ін. Серед тих, кому завдячує за дієву підтримку, – академіки В. Литвин, І. Курас, О. Онищенко, В. Смолій, Я. Ісаєвич, член-кореспондент НАН України Л. Дубровіна відомі історики – І. Войцехівська, І. Гирич, А. Денисенко, М. Дмитрієнко, О. Завальнюк, С. Кульчицький, В. Уляновський, О. Маврін, В. Наулко, М. Палієнко, В. Попик, В. Чишко, А. Філінюк та інші.

2001 року, в наслідок підступності найближчих соратників, Володимир Павлович залишив посаду директора УНДІАСД. Сконцентрувався на завершенні підготовки і захисті докторської дисертації «Видавничі, архівно-археографічна та бібліотечно-бібліографічна

діяльність Івана Огієнка (митрополита Іларіона)», в якій він із головою поринув у історіографію питання, бібліографічні джерела, виявлення й аналіз документів редакційно-видавничої діяльності І. Огієнка, його внеску у розвиток архівної справи України, вітчизняну бібліографію. Невдовзі він по праву посів провідне місце у сучасному огієнкознавстві. Науковим консультантом дослідника виступила директор Інституту рукопису НБУ імені В.І.Вернадського доктор історичних наук, професор, (із 2006 р. член-кореспондент НАН України) Любов Андріївна Дубровіна.

Результатом, здійсненого ним дослідження, стало видання київським видавництвом імені Олени Теліги двох монографій ученого «Тільки книжка принесе волю українському народові» та «Просвітитель». У них автор на широкому історичному тлі окреслив й проаналізував процес становлення І. Огієнка як бібліографа, встановив його внесок в українську бібліографію, а також архівну та бібліотечну справу за доби Української революції, коли він обіймав відповідальні посади ректора Кам'янець-Подільського державного українського університету, міністра народної освіти, міністра ісповідань, головноуповноваженого міністра уряду УНР. Довів, що державницький підхід позначився на всій його діяльності й надалі, в роки еміграції. Розкрив невідомі аспекти діяльності І. Огієнка як фундатора освітніх, церковних, інших бібліотек, організатора архівної справи та оборонця національних архівних та бібліотечних скарбів, пам'яток української національної культури, популяризатора документальної спадщини українського народу. Комплексно дослідив історію започаткування, структуру, функції, склад і зміст заснованих І. Огієнком видавництва та часописів, зокрема «Українська Автокефальна Церква» (Тарнів), «Рідна мова», «Наша культура» (Варшава), «Слово істини», «Наша культура», «Віра й культура» (Вінніпег). Довів, що вся редакційно-видавничі, бібліотечно-бібліографічна діяльність сприймалася ним як невід'ємна частина загального просвітительства та служіння українському народові, справі формування національної свідомості. Здійснив аналіз наукових і просвітительських концепцій І. Огієнка, що

визначили пріоритети його книгознавчої, бібліотечно-бібліографічної та редакційно-видавничої діяльності, з'ясував його роль у процесах формування української книжкової культури, її впливу на національну культуру й освіту загалом. Уточнив факти наукової та державницької діяльності Івана Огієнка, здійснив аналіз напрямо-тематичної та змістової орієнтації часописів, фундаторство видавництва, обрії науково-богословських видань на американському континенті.

18 жовтня 2001 року на засіданні спеціалізованої вченої ради Національної бібліотеки імені В.І.Вернадського В. Ляхоцький блискуче дисертацію захистив. Своїми відгуками та високим поцінуванням наукового доробку В. Ляхоцького «освятити» такі провідні вчені України, як директор Інституту українознавства імені І.Крип'якевича академік НАН України Я. Ісаєвич, керівник відділення релігієзнавства Інституту філософії імені Г. Сковороди НАН України А. Колодний, завідувач відділом спеціальних історичних дисциплін Інституту історії України НАН України М. Дмитрієнко, заступник директора (нині директор) Львівської наукової бібліотеки імені В. Стефаника НАН України М. Романюк, завідувачі кафедр: українознавства Української академії друкарства (Львів) М. Старовойт, історії України Запорізького державного університету С. Лях, українознавства Тернопільської академії народного господарства Б. Лановик, історії і джерелознавства Прикарпатського університету імені В. Стефаника Б. Савчук, давньої і нової історії України Волинського державного університету ім. Лесі Українки В. Колесник, історії слов'янських країн Львівського державного університету ім.І. Франка Л. Зашкільняк та ін., професор кафедри архівознавства спеціальних галузей історичної науки КНУ ім. Т. Шевченка І. Войцехівська.

Після захисту докторської дисертації В. Ляхоцький продовжував науковий пошук. Підготував ґрунтовну брошуру – «Україна на зламі епох: нотатки з новітньої історії вітчизняної архівістики 1991 – 2001рр.». Його непосидючості, інтересу до біографістики, на якій він зосередив значну увагу подальшої наукової діяльності, історична спільнота, насамперед правники, завдячують Володимирі

Павловичу виявленням у Центральному державному архіві вищих органів влади управління України унікального рукопису спогадів українського історика держави і права, одного з перших вітчизняних академіків, другого президента ВУАН Миколи Прокоповича Василенка та їх оприлюднення.

З часом біографістика ще більше поглинає В. Ляхоцького. За плечима досвід створення нарисів та біографічних замальовок до життєписів В. Біднова, М. Василенка, М. Василька, М. Грушевського, А. Кримського, Д. Огієнка, В. Перетця, С. Петлюри, П. Скоропадського, І. Стешенка, Л. Кравчука, Л. Кучми, В. Юценка, В. Дурдинця, В. Сухомлинського, І. Кураса, низка біографічних нарисів про педагогів, колег, сучасників Володимира Павловича – членів Національних академій України Ю. Биця, В. Братуся, Є. Гончарука, В. Коляденка, С. Комісаренка, В. Майданника, В. Маланчука, П. Фоміна, Ю. Чайковського, І. Чекмана, В. Шевчука, В. Маслова, професорів В. Прокопчука, М. Слободяника та ін.

Саме через захоплення біографістикою В. Ляхоцький без вагань прийняв пропозицію видавництва імені Олени Теліги про підготовку тритомного видання присвяченого 10-річчю від дня передачі Державним Центром Української Народної Республіки в екзилі повноважень і державних символів чинній владі незалежної України та 75-річчю останнього Президента УНР в екзилі Миколи Плав'юка.

Незважаючи на перепони, які супроводжували проект, В. Ляхоцький та його соратники В. Чишко, І. Білолипецька, В. Романішин, Т. Северина, О.П. Веремійчик та ін. здійснили відбір матеріалу, упорядкування, розробили художнє оформлення, макет верстки, підготували дарунок із нагоди ювілеїв, які відзначалися 22 серпня 2002 року в актовій залі Будинку вчителя.

У 2002–2008 роках Володимир Павлович працював проректором із гуманітарної освіти і виховання та завідувачем кафедри соціології Національного медичного університету імені О.О.Богомольця.

Добре розуміючись на освітніх проблемах, швидко й органічно увійшов у «русло» навчально-виховного процесу. Розробив Концепцію комплексної системи виховання україн-

ського лікаря та провізора в Національного медичного університеті імені О.О. Богомольця, заходи організації виховної роботи в навчальному закладі, включених до Перспективного плану розвитку університету до 2010 року.

Наприкінці 2004 року ректорат університету доручив Володимирі Павловичу підготовку багатотомного (15 томів) видання з історії університету «Національний медичний університет імені О.О.Богомольця: роки, події, люди». Він із колегами зосередив свої зусилля на підготовку запланованого історико-біографічного видання. Обсяги роботи потребували колосального напруження розумових і фізичних сил, тотальної мобілізації всіх душевних ресурсів. Спільно з найближчими соратниками – колегами істориками Г. Єзікяном, В. Сорокою та ін., уже 26 травня 2006 року подали на розгляд Вченої ради університету й отримали рекомендацію на друк перших трьох томів: «Титани та тирани: постаті в історії навчального закладу» (536 с. – увібрала в себе розповіді про 371 особистість), «Подвижники освіти і науки: про тих, хто вчить і духу благородства повен» (608 с. – 416 нарисів), «Їх об'єднала alma mater: щорічні реєстри випускників (1846–2006)» (880 с. – 70 837 прізвищ).

Завдяки наявності глибинного професійного джерелознавчого, археографічного та архівознавчого підґрунтя, яким цілком володів В. Ляхоцький, до аналіз університету було повернуто значну кількість імен репресованих, або загублених, забутих, належно не поцінованих персоналій «малої» історії, видатних діячів охорони здоров'я, що присвятили власне життя фундації, становленню та розвою київської медичної вищої та наукової шкіл.

Чисельні прізвища, мовою документів та майстерністю історика з глибин історії заговорили з сучасниками. Тою чи іншою мірою заповнені «чорні плями» у списку ректорів медичного навчального 20-30-х років ХХ століття. Це насамперед Л. Левитський, Й. Стрільчук, М. Волковий, І. Кондрашов, С. Сапронов, П. Шашко, О. Кабаннік. Повернуто історії ім'я прекрасного педагога, хірурга й терапевта Євгена Ілліча Кефелі, після тривалого історичного небуття засяло й ім'я професора кафедри акушерства і жіночих хвороб Георгія Єрмолайовича Рейна, повернуті із забуття імена професорів А. Борнгаупта,

П. Гельфера, А. Гінзбурга, Г. Мінха, Е. Мірама М. Стуковенкова К. Тритшель, А. Тржецько-го, І. Троїцького, організаторів охорони здоров'я в Україні О. Винокурова, Д. Єфімова, С. Канторовича, М. Коста, М. Гуревича, Д. Одрини та ін. Новими гранями засявав життєвий подвиг випускників закладу М. Булгакова, В. Войно-Ясенецького (Св. Луки Кримського), В. Коротича, Є. Чазова, Ю. Щербака.

Свідченням високої працездатності й енергійності натури В. Ляхоцького став вихід 2006 року монографії, написаної у співавторстві з В. Москаленком та Ю. Віленським «Доторк до полум'я», яка увібрала в себе нариси про життя та діяльність ректорів (директорів) навчального закладу. В них, зокрема, знайшли своє місце біографічні статті про раніше маловідомих керівників навчального закладу, репресованих за сфабрикованими звинуваченнями у 30-х роках ХХ ст.

2008 року, за конкурсом, Володимир Павлович був обраний ректором Київського державного інституту декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука. За ректорства В. Ляхоцького вперше в історії навчального закладу на V Міжнародному форумі «Дизайн–освіта 2009» (м. Харків) у номінації «За найкращу презентацію навчального закладу» інститут виборів ГРАН-ПРІ. Незабаром, враховуючи високі досягнення з піднесення іміджу освіти та науки, заклад було відзначено дипломом МОН України та НАПН України «Флагман освіти і науки України».

У 2010–2015 роках працює в Університеті менеджменту освіти Національної академії педагогічних наук України на посадах директора Наукової бібліотеки, вченого секретаря університету, проректора з наукової роботи та директора Науково-дослідного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Не зраджуючи собі, Володимир Павлович зацікавлено і ґрунтовно заглибився у фахову специфіку вищого навчального закладу. Двадцять шість його статей побачило світ у енциклопедичному словнику «Освіта дорослих». Інтенсивність його публікацій у зазначений період засвідчила досягнення ним належної компетентності й на цій ділянці освітнього процесу. Управління науковою діяльністю професорсько-викладацького складу, яка проводилася і на ка-

федрах університету, і при виконанні ними наукових тем за окремим бюджетом НАПН України, набуло при Володимирі Павловичу якісного високого рівня та системного характеру. Проте в результаті реорганізації структури Університету менеджменту освіти, різкому скороченню його фінансування та штату, повним припиненням фінансування наукових тем, В. Ляхоцький повернувся в систему Державної архівної служби України, де у середовищі своєї молодості й зустрічає свій 60-літній ювілей.

Прагне жити, як вчили його батьки – потрібно боротися за все, чого прагнеш і можна досягти, боротися не в буквальному сенсі, а реалізовувати надані долею схильності та обдарування. І головне, вірити і багато, наполегливо працювати. Саме віра й праця, в якій знаходить натхнення, вивели його в коло достойників, які не лише досліджують історію, а й є її творцями.

З роси і води Вам, дорогий колего!

Список використаних джерел

1. Архіви України : Бібліографічний покажчик змісту 1947–1970 рр. / уклад. А. А. Батюк [та ін.] ; Український держ. НДІ архівної справи та документознавства, Історичне товариство Нестора-літописця. – К., 1999. – 199 с. – (Архівні та бібліографічні джерела української історичної думки ; вип. 3)
2. Архівістика : термінологічний словник / авт.упоряд. : К.С. Новохатський [кер. авт. кол.] ; Голов. арх. упр. при Кабінеті міністрів України. – К., 1998. – 106 с.
3. Архівознавство : підручник для студ. вищ. навч. закладів / К.І. Климова, В.П. Ляхоцький, І.Б.Матяш [та ін.] ; ред. Я.С. Калакура, В.П. Ляхоцький. – К., 1998. – 314 с.
4. Василенко Н.П. Воспоминания: Часть III. Дерптский университет 1885–1890 гг. Неизвестные странички дневника / Н.П. Василенко. – К. : Пульсари, 2003. – 120 с.
5. Войцехівська І.Н. Академік Володимир Іконников : Життєпис та бібліографія / І.Н. Войцехівська ; УДНДІАСД, Історичне т-во Нестора-літописця. – К., 1998. – 132 с. – (Архівні та бібліографічні джерела української історичної думки ; вип. 2).
6. Гаранін О. Український науково-дослідний інститут архівної справи та документознавства – 20 років: перспективи провідної установи України в галузі архівознавства та документознавства через призму ювілейної дати / О. Гаранін // Архіви–наука–суспільство: шляхи взаємодії: Матеріали Всеукраїнської (з міжнародною участю) науково-практичної конференції (21-22 травня 2015 року). – К., 2015. – С.67.
7. Гуманітарний *seminarium* / гол. ред. В.П.Ляхоцький. – К., 2003. – №1. – 236 с.
8. Збірник на пошану Семена Даниловича Пількевича / гол. ред. В.П. Ляхоцький ; УДНДІАСД. – К., 1998. – 113 с. – (Історія архівної справи: спогади, дослідження, джерела ; вип.1).
9. Ісаєвич Я. Нова книга про подвижницьку працю Івана Огієнка / Я. Ісаєвич. – Передмова до кн. : Ляхоцький В.П. Просвітитель. Видавничо-редакційна діяльність Івана Огієнка (митрополита Іларіона). – К. : Вид-во імені Олени Теліги. – 2000. – С. 2-12.
10. Качкан В. Роздуми над книгами Володимира Ляхоцького / В. Качкан // Хай святиться ім'я твоє. – Львів, 2002. – 472 с.
11. Ляхоцький В.П. До проблеми визначення оптимальної моделі архівної справи в сучасній Україні / В.П. Ляхоцький // Українське архівознавство: історія, сучасний стан та перспективи: Наукові доповіді Всеукраїнської конференції (19-20 листопада 1996 року). – К., 1997. – Ч. 1. – С. 29-36.
12. Ляхоцький В. Президент розчленованої нації / В. Ляхоцький // Пам'ять століть. – 2002. – №3. – С.34-50.
13. Ляхоцький В.П. Іван Огієнко (митрополит Іларіон) : покажчик архівних джерел / В.П. Ляхоцький ; УДНДІАСД, Історичне т-во Нестора-літописця. – К., 1998. – 79 с. – (Архівні та бібліографічні джерела української історичної думки; вип. 1).
14. Ляхоцький В.П. Тільки книжка принесе волю українському народові... : Книга, бібліотека, архів у житті та діяльності Івана Огієнка (митрополита Іларіона) / В.П. Ляхоцький. – К. : Видавництво імені Олени Теліги, 2000. – 664 с. : іл.
15. Ляхоцький В.П. Просвітитель: Видавничо-редакційна діяльність Івана Огієнка (митрополита Іларіона) / В.П. Ляхоцький. – К. : Видавництво імені Олени Теліги, 2000. – 528 с. : іл.

16. Ляхоцький В.П. Україна зламі епох: Нотатки з новітньої історії вітчизняної архівістики 1991–2001 рр. / В.П. Ляхоцький. – К. : Пульсари, 2003. – 88 с.
17. Михайло Рубач: архівіст, історик, педагог / УДНДІАСД ; Редкол. : В.П. Ляхоцький (гол. ред.) та ін. – К., 2000. – 207 с. – (Серія «Історія архівної справи: спогади, дослідження, джерела». – вип. 3).
18. Москаленко В.Ф., Ляхоцький В.П., Віленський Ю.Г. Доторк до полум'я: Національний медичний університет імені О.О.Богомольця в постатях ректорів / В.Ф. Москаленко, В.П. Ляхоцький, Ю.Г. Віленський. – К., 2006. – 272 с.
19. Нариси з історії архівної справи в Україні / Держкомархів України, УДНДІАСД ; за ред. І.Б. Матяш, К.І. Климової. – К., 2002. – 612 с.
20. Національна архівна спадщина: проблеми збереження = National archival heritage: problems of preservation: Програма Міжнародної наукової конференції (Київ, 2-5 листопада 1999 р.) / Голов. арх. упр. України. УДНДІАСД; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв; Спілка архівістів України. – К., 1999. – 15 с.
21. Одинока Л., Романовський Р. Український науково-дослідний інститут архівної справи та документознавства. До 10-річчя заснування : Бібліографічний покажчик / Л. Одинока, Р. Романовський. – К., 2004.
22. Освіта дорослих : енциклопедичний словник / за ред. В. Г. Кременя ; Нац. акад. пед. наук України, Нац. акад. держ. упр. при Президентові України [та ін.]. — К. : Основа, 2014. – 496 с.
23. Основні положення організації науково-дослідної та методичної роботи в державних архівних установах України / Держкомархів України. УДНДІАСД ; уклад.: І.Б. Матяш (кер.), В.М. Гика, С.Г. Кулешов, Л.П. Одинока, Т.П. Прись, К.Т. Селіверстова, Н.М.Христова. – К., 2001. – 51 с.
24. Пам'ятки : [археогр. щорічник]. Т. 1 / Голов. архів. упр. при Кабінеті міністрів України, Укр. держ. НДІ архів. справи та документознавства ; редкол.: В. П. Ляхоцький (голов. ред.) [та ін.]. – К., 1998. – 228 с.
25. Пам'ятки : [археогр. щорічник]. Т. 2 : Епістолярна спадщина Івана Огієнка (митрополита Іларіона) (1907–1968) / Держ. ком. архівів України, Укр. держ. НДІ архів. справи та документознавства ; редкол.: В. П. Ляхоцький (голов. ред.) [та ін.]; упоряд.: В. П. Ляхоцький, Н. П. Московченко, І. М. Преловська. – К., 2001. – 477 с.
26. Пам'ятки : [археогр. щорічник]. Т. 3 : Архів української церкви, вип. 1 : Документи до історії унії на Волині і Київщині кінця XVI – першої половини XVII ст. / Держ. ком. архівів України, Укр. держ. НДІ архів. справи та документознавства, Вищ. ін-т реліг. наук ім. св. Фоми Аквінського ; редкол.: В. П. Ляхоцький (голов. ред.) [та ін.]; упоряд. М. В. Довбищенко. – К., 2001. – 462 с.
27. Праця про життя та діяльність М.А. Рубача / О.П. Реєнт (Рец. на кн.: Михайло Рубач: архівіст, історик, педагог / Ред. кол.: І.Л. Бутич, О.В. Гранкіна, С.З. Заремба та ін.; Державний комітет архівів України; Український державний науково-дослідний інститут архівної справи та документознавства; Спілка архівістів України. – К., 2000. – 210 с.) // Архіви України. – 2001. – № 1-2. – С. 141-143.
28. Проблеми архівознавства і джерелознавства : зб. наук. праць до 90-річчя від дня народження проф. В.І. Стрельського / УДНДІАСД; редкол. : В.П. Ляхоцький (голова) та ін. – К., 2001. – 414 с. – (Історія архівної справи: спогади, дослідження, джерела ; вип. 4).
29. Руслан Пиріг: До 60-річчя від дня народження: Біобібліогр. покажчик / Держкомархів України. УДНДІАСД; уклад. : Г.В. Боряк, І.Б. Матяш. – К., 2001. – 43 с. – (Архівні та бібліографічні джерела української історичної думки; вип.4).
30. Спеціальні галузі історичної науки: зб. на пошану Марка Якимовича Варшавчика / УДНДІАСД; Київський ун-т ім.Тараса Шевченка. Кафедра архівознавства та спец. галузей іст. науки ; редкол.: Я.С. Калакура (гол.ред.) та ін. – К., 1999. – 211 с. – (Історія архівної справи: спогади, дослідження, джерела; вип.2).
31. Студії з архівної справи та документознавства : зб. наук. пр. / Укр. наук.-дослід. ін-т архівної справи та документознавства. – К., 1998. – Т.3.
32. Студії з архівної справи та документознавства: зб. наук. пр. / Укр. наук.-дослід. ін-т архівної справи та документознавства. – К., – 1999. – Т.4.
33. Термінологічний словник з основ підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів післядипломної педагогічної освіти / авт. кол.: Є. Р. Чернишова, Н. В. Гузій, В. П. Ляхоцький [та ін.]; за наук. ред. Є. Р. Чернишової; Держ. Вищ. навч. заклад «Ун-т менедж. освіти». – К. : ДВНЗ «Ун-т менеджменту освіти» НАПН України, 2014. – 230 с.
34. Українські історики ХХ століття : бібліографічний довідник. – Серія «Українські історики». – Вип.2., част.1. – Київ; Львів, 2003.

35. Українські архівісти : біобібліографічний довідник : у 3 випусках / Упор.: О.М. Коваль, І.Б. Матяш, В.С. Шандра. – Випуск перший (XIX ст. – 1930-ті рр.). – К., 1999. – 367 с.

References

1. Batuk, A. A. (Eds.). (1999). Archives of Ukraine: Bibliographical indicator of the content 1947 – 1970. *Arkhivni ta bibliografichni dжерела Ukrainskoi istorichnoi dunky*, 3, 199 [in Ukrainian].
2. Novokhatsky, K. E. (Eds.). (1998). *Archive science: terminological dictionary*. Kyiv [in Ukrainian].
3. Klimova K. I., Lyakhovytskyi V. P., Matyash (Eds.). (1998). *Archive science: Kyiv* [in Ukrainian].
4. Vasylenko N.P. (2003). *Memories. Part III. Dorpat University 1885-1890*. Kyiv: Pulsary [in Ukrainian].
5. Voicekhivsky, I.N. (1998). *Academician Volodymyr Ikonnikov: life and bibliography*. Kyiv [in Ukrainian].
6. Garanin, O. (2015). The Ukrainian Scientific and Research institute of Archive science and document studies – 20 years: perspectives of the main institution of Ukraine in the field of archive science and document studies. *Proceedings of All-Ukrainian Scientific and Practical conference «Archives – Science – Society: ways of cooperation»*. (pp. 67). Kyiv [in Ukrainian].
7. Lyakhovytsky, V.P. (2003). *Humanitarian seminarium*, 1, 236 [in Ukrainian].
8. Lyakhovytsky, V.P. (1998). *The Collection in memory of Semen Danylovych Pilkevych*. Kyiv [in Ukrainian].
9. Isaevych, Ya. (2000). *New book about volunteer work of Ivan Ogienko. Educator. Publish-editor activity of Ivan Ogienko*. Kyiv: Vyd-vo imeni Olena Teliga [in Ukrainian].
10. Kachkan, V. (2002). *Thoughts about Volodymyr Lyakhovytsky*. Lviv [in Ukrainian].
11. Lyakhovytsky, V.P. (1997). Regarding the problem of the definition of the optimal model of archive science in modern Ukraine. *Proceedings of the All-Ukrainian conference. «Ukrainian archive science: history, modern state and perspectives»*. (Part. 1). (pp. 29 – 36). Kyiv [in Ukrainian].
12. Lyakhovytsky, V.P. (2002). *President of the divided nation*. *Pamyat stolit'*, 3, 34-50 [in Ukrainian].
13. Lyakhovytsky, V.P. (1998). *Ivan Ogienko (Metropolitan Illarion): indicators of the archive resources*. Kyiv [in Ukrainian].
14. Lyakhovytsky, V.P. (2000). *Only book can give freedom for Ukrainian people...: book, archive in life and activity of Ivan Ogienko*. Kyiv: Vyd-vo imeni Olena Teliga [in Ukrainian].
15. Lyakhovytsky, V.P. (2000). *Educator. Publish-editor activity of Ivan Ogienko (Metropolitan Illarion)*. Kyiv: Vyd-vo imeni Olena Teliga [in Ukrainian].
16. Lyakhovytsky, V.P. (2003). *Ukraine at the range of epochs: notes of the new modern Archive science 1991 – 2001*. Kyiv: Pulsary [in Ukrainian].
17. Lyakhovytsky, V.P. (Ed.). (2000). *Mykhailo Rubach: archivist, historian and pedagogic*. Kyiv [Ukrainian].
18. Moskalenko, V. F. & Lyakhovytsky, V.P., & Vilensky, Yu. G. (2006). *Touch the fire: Bogomolets National Medical University in the portraits of the rectors*. Kyiv [in Ukrainian].
19. Matyash, I.B. & Klimova, K.I. (Eds.). (2002). *Notes of the History of Archive science in Ukraine*. Kyiv [in Ukrainian].
20. *National archival heritage: problems of preservation. Programme of the International Scientific Conference*. (November, 2-5, 1999). Kyiv [in Ukrainian].
21. Odynoka, L. & Romanovsky, R. (2004). *Ukrainian Scientific and Research institute of Archive science and document studies. The 10th Anniversary: bibliographical indicator*. Kyiv [in Ukrainian].
22. Kremen, V. G. (Ed.). (2014). *Education of adults: encyclopedic dictionary*. Kyiv: Osnova [in Ukrainian].
23. Matyash, I.B. (Ed.). (2001). *The main positions of the organization of the scientific and research and methodical work in the state archive institutions of Ukraine*. Kyiv [in Ukrainian].
24. Lyakhovytsky, V.P. (Ed.). (1998). *Monuments. Part. 1. The Main Archive department of the Cabinet of Ministries of Ukraine*. Kyiv [in Ukrainian].
25. Lyakhovytsky, V.P. (Ed.). (2001). *Monuments. Part. 2. Epistolary heritage of Ivan Ogienko (Metropolitan Illarion) (1907 – 1968)*. Kyiv [in Ukrainian].
26. Lyakhovytsky, V.P. (Ed.). (2001). *Monuments. Part. 3. The Archive of Ukrainian Church. Vol.1 Documents of the period before the alliance in Volyn and Kyiv region at the end XVI – the beginning of the XVII century*. Kyiv [in Ukrainian].

27. Reent O.P. (2001). The Work about life and activity of M.A. Rubach. The Ukrainian State Scientific Research institution of archive science and document studies. *Arkhivy Ukrainy*, 1-2, 141-143 [in Ukrainian].
28. Lyakhovytsky, V.P. (Ed.). (2001). The Problems of Archive science and resource science: collection of the works 90th anniversary from V. Strelsky birth. Kyiv [in Ukrainian].
29. Boryak, G. V. & Matyash, I.B. (Eds.). (2001). Ruslan Pyrig: to the 60th anniversary of his birth. Kyiv [in Ukrainian].
30. Kalakura, Ya. S. (Eds.). (1999). Special fields of History: collection in honour Mark Varshavchuk. Kyiv [in Ukrainian].
31. Studios of Archive science and document studies: collection of scientific works. Ukrainian Scientific and Research institute of Archive science and document studies. (1998). (Vols. 3). Kyiv [in Ukrainian].
32. Studios of Archive science and document studies: collection of scientific works. Ukrainian Scientific and Research institute of Archive science and document studies. (1999). (Vols. 4). Kyiv [in Ukrainian].
33. Chernyshova, E.R. (2014). Terminological dictionary of the training of the scientific and scientific-pedagogical staff of the post-pedagogical education. Kyiv: DVNZ [in Ukrainian].
34. Ukrainian historians of XX century: bibliographical indicators. (2003). Kyiv. Lviv. Seria «Ukrainsky istoryky», 2, 1 [in Ukrainian].
35. Kovaľ, O., Matyash, I. & Shandra, V. (1999). Ukrainian archivists: bibliographical indicator. Issue 1 (XIX c. – 1930es). Kyiv [in Ukrainian].

МИСТЕЦТВО БУТИ ТИМ, ХТО ТИ Є

(до 55-ліття від дня народження Олександра Кириленка)

Бібліотечна та документознавча сфери мають своїх сподвижників, котрі присвячують своє життя служінню справі, просвіті, людям. До таких яскравих особистостей належить **Кириленко Олександр Григорович**

– кандидат історичних наук, доцент, завідувач відділу з охорони інтелектуальної власності Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського, професор кафедри інформаційних комунікацій та бібліотекознавства Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. У січні цього року він відзначив 55-ту річницю свого життєвого шляху.

Народився Олександр Григорович 25 січня 1962 р. у м. Києві в родині службовців. У 1979 р. закінчив Київську середню школу № 96 та розпочав свій трудовий шлях із робітничої професії слюсаря-ремонтника в агентстві «Союздрук». У 1984 р. закінчив із відзнакою Київський державний інститут культури за спеціальністю «бібліотекознавство і бібліографія», отримавши кваліфікацію «бібліотекар-бібліограф». Паралельне навчання в Київському суспільному інституті патентознавства допомогло отримати другу кваліфікацію – «патентознавець». До червня 1986 р. служив рядовим у військовій інженерно-будівельній частині.

Свою професійну діяльність розпочав у Центральній науковій сільськогосподарській бібліотеці Української академії аграрних наук, де впродовж 1984–1992 рр. працював на різних посадах: головний бібліотекар, завідувач